

ΣΥΝΤΟΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τα Ιωάννινα αναφέρονται σε διάταγμα του 1020 από τον Βυζαντινό αυτοκράτορα Βασίλειο Β΄, αλλά σαφώς υπήρχε για αρκετούς αιώνες πριν. Παραδοσιακά, η ίδρυση και η πρώτη οχύρωση της πόλης τοποθετήθηκαν τον 6ο αιώνα, όταν ο ιστορικός Προκόπιος (Περί κτισμάτων, IV.1.39–42) καταγράφει την κατασκευή μιας νέας, «καλά οχυρωμένης» πόλης από τον Βυζαντινό αυτοκράτορα Ιουστινιανό Α΄ (βασ. 527–565) για τους κατοίκους της αρχαίας Ευρωίας. Ωστόσο, αυτή η άποψη δεν υποστηρίζεται από σαφή αρχαιολογικά στοιχεία. Οι ανασκαφές των αρχών του 21ου αιώνα έφεραν επιπλέον στο φως οχυρώσεις που χρονολογούνται στην ελληνιστική περίοδο (4ος-3ος αιώνας π.Χ.), η χάραξη των οποίων ακολουθήθηκε σε μεγάλο βαθμό από μεταγενέστερη ανακατασκευή του φρουρίου στη βυζαντινή και την οθωμανική περίοδο. Η ταύτιση του χώρου με μία από τις αρχαίες πόλεις της Ηπείρου δεν ήταν ακόμη δυνατή. Ο Έλληνας αρχαιολόγος Κ. Τσουρές χρονολόγησε τα τείχη της βυζαντινής πόλης και τη βορειοανατολική ακρόπολη στον 10ο αιώνα, με προσθήκες στα τέλη του 11ου αιώνα, συμπεριλαμβανομένης της νοτιοανατολικής ακρόπολης, που αποδίδεται παραδοσιακά στη βραχύβια κατοχή η πόλη από τους Νορμανδούς υπό την ηγεσία του Βοημούνδου του Τάραντα .

Μετά την πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας στην Τέταρτη Σταυροφορία το 1204, η ιστορία της πόλης ήταν ταραγμένη: έγινε μέρος του βυζαντινού ελληνικού διαδόχου κράτους της Ηπείρου, περιήλθε στην αποκατεστημένη Παλαιολόγια Βυζαντινή Αυτοκρατορία το 1319 και κατακτήθηκε από τον Σέρβο ηγεμόνα Στέφανο Δουσάν το 1346. Ο Φλωρεντίνος τυχοδιώκτης Ησαύ Μπουοντελμόντι κατέλαβε την πόλη από τους Σέρβους ηγεμόνες της το 1385, για να ακολουθήσει ο οίκος των Τόκκων, ηγεμόνες της Κεφαλλονιάς και της Ζακύνθου, από το 1411 μέχρι την κατάληψη της πόλης από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στις 9 Οκτωβρίου 1430. Τα χρόνια αμέσως μετά το 1204, τα τείχη της πόλης και η βορειοανατολική ακρόπολη ανακατασκευάστηκαν, ενώ περαιτέρω ανακατασκευή έλαβε χώρα το 1367–84 υπό τον Θωμά Πρελιούμποβιτς . Η χάραξη των βυζαντινών τειχών συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με την υπάρχουσα οχύρωση, αλλά λίγες λεπτομέρειες σχετικά με αυτή, όπως ο αριθμός και η δομή των πύργων, δεν ήταν γνωστές πριν τις ανασκαφές τις τελευταίες δύο δεκαετίες.

Η πόλη παρέμεινε υπό Οθωμανική κυριαρχία από το 1430 έως ότου καταληφθεί από την Ελλάδα στον Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο το 1913. Άκμασε και έφτασε στο απόγειο της υπό την κυριαρχία του Αλή Πασά, ο οποίος έγινε κυρίαρχος ενός μεγάλου ημιαυτόνομου κράτους που περιελάμβανε μεγάλο μέρος της σύγχρονης Ελλάδας και της Αλβανίας μεταξύ 1787 και την πτώση και εκτέλεσή του το 1822. Η σημερινή μορφή του κάστρου χρονολογείται σε μεγάλο βαθμό στην περίοδο της διακυβέρνησης του Αλή Πασά. Οι τροποποιήσεις ή οι επισκευές που έγιναν στα βυζαντινά τείχη από προηγούμενους Οθωμανούς κυβερνήτες δεν είναι πλέον διακριτές, καθώς ο Αλή Πασάς ξεκίνησε ευρεία ανακατασκευή των τειχών στις αρχές του 19ου αιώνα, η οποία ολοκληρώθηκε το 1815. Ενσωμάτωσε, στο μέτρο του δυνατού, τις προϋπάρχουσες βυζαντινές οχυρώσεις, ενώ πρόσθεσε ένα νέο τείχος μπροστά. Το ενδιάμεσο γεμίστηκε με μπάζα ή τοποθετήθηκαν τοξωτές στοές, σχηματίζοντας μια μεγάλη πλακόστρωτη επιφάνεια στην κορυφή στην οποία μπορούσε να τοποθετηθεί κανόνι.